



SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 26. septembrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 160/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2025. gada 26. augusta noteikumu Nr. 523 “Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi” (turpmāk – Iekšējās kārtība noteikumi) 45.2. apakšpunktu, 2. pielikuma 13.4. apakšpunktu, 4. pielikuma 26.2. apakšpunktu un 5. pielikuma 8.4. apakšpunktu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. un 115. pantam, kā arī Civillikuma 3. panta otrajam teikumam, un spēkā neesošu no 2025. gada 26. augusta.

2. Iekšējās kārtības noteikumu 45.2. apakšpunkts noteic: saņemot brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka atļauju, notiesātais var glabāt un dienas kārtībā noteiktajā laikā lietot televizoram pievienojamas videospēļu iekārtas, kuras nerada neatļautas saziņas risku.

Iekšējās kārtības noteikumu 2. pielikuma 13.4. apakšpunkts, 4. pielikuma 26.2. apakšpunkts un 5. pielikuma 8.4. apakšpunkts noteic, ka ar brīvības

atņemšanas iestādes priekšnieka atļauju notiesātajam ir atļauts glabāt, iegādāties komersanta izveidotajā pastāvīgajā tirdzniecības vietā brīvības atņemšanas iestādes teritorijā, kā arī saņemt sūtījumos un pienesumos televizoram pievienojamas videospēļu iekārtas, kuras nerada neatļautas saziņas risku.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt minētā panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot.

Konstitucionālā sūdzība vispirms ir individuāls tiesību aizsardzības līdzeklis. Satversmes tiesa ir secinājusi, ka jēdziens “aizskar” ietverts likumā ar mērķi norobežot konstitucionālo sūdzību no *actio popularis* jeb sūdzības vispārības labā (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra sprieduma lietā Nr. 2001-06-03 secinājumu daļas 2.4. punktu*). Personas pamattiesību aizskārums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir saprotams tādējādi, ka apstrīdētā norma rada nelabvēlīgas sekas tieši pieteikuma iesniedzējam. Lai nošķirtu gadījumus, kad persona konstitucionālo sūdzību iesniedz nolūkā aizstāvēt savas tiesības, no gadījumiem, kad persona to dara vispārības labā, nepietiek ar konstatāciju, ka persona pieder pie grupas, uz kuru tiesību norma attiecas. Iesniedzot konstitucionālo sūdzību, pieteikuma iesniedzējam jānorāda objektīvi pārbaudāmi fakti, kas raksturo viņa pamattiesību aizskārums un ļauj konstatēt tā rašanās brīdi (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 16.3., 22.1. un 22.3. punktu*).

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs izcieš sodu brīvības atņemšanas iestādē. Viņš norāda, ka apstrīdētās normas attiecas uz visām jaunākās paaudzes videospēļu iekārtām, jo tajās ir jau iebūvētas saziņas iespējas. Tā kā vecākas paaudzes videospēļu iekārtas vairs netiek ražotas un pamazām iziet no aprites, apstrīdētās normas pēc būtības liedz notiesātajām personām, kas izcieš sodu brīvības atņemšanas iestādē, spēlēt videospēles. Apstrīdētās normas rada Satversmes 91. pantam neatbilstošu nevienlīdzīgu attieksmi pret notiesātām

personām salīdzinājumā ar apcietinātām personām, jo Apcietinājumā turēšanas likums un uz tā pamata izdotie normatīvie akti neparedz tāda veida aizliegumu, kā apstrīdētās normas. Apstrīdētajās normās ietvertais tiesiskais regulējums pasliktina notiesāto personu sadzīves apstākļus, kā arī ir pretrunā Civillikumā ietvertajam principam, ka normatīvo aktu izmaiņu gadījumā neskartas paliek jau iegūtās tiesības.

Tomēr pieteikumā nav sniegts tāds faktisko apstākļu izklāsts, no kura būtu gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās normas Pieteikuma iesniedzējam ir radījušas nelabvēlīgas sekas. Apstākļi, ka apstrīdētās normas var tikt attiecinātas uz Pieteikuma iesniedzēju brīdī, kad viņš vēlēsies iegādāties, glabāt vai lietot tādu videospēļu iekārtu, kas rada neatļautas saziņas risku, konkrētajā gadījumā nav pietiekams pamattiesību aizskāruma konstatēšanai.

Papildus tam Pieteikuma iesniedzējs nav arī pamatojis, ka no Satversmes 115. panta izriet valsts pienākums nodrošināt ieslodzījuma vietā esošas personas tiesības iegādāties, glabāt un lietot videospēļu iekārtas, kas var radīt neatļautas saziņas risku. Proti, pieteikumā nav pamatots, ka Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 115. pantā ir ietvertas tādas pamattiesības, kuras apstrīdētās normas varētu aizskart.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

4. Pieteikuma iesniedzējs lūdz nosūtīt viņam atpakaļ pieteikuma un tam pievienoto dokumentu kopijas.

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs atrodas brīvības atņemšanas iestādē. Tādējādi viņam var būt objektīvas grūtības sagatavot dokumentu atvasinājumus. Ņemot vērā minēto un ievērojot labas pārvaldības principu, glabāšanai Satversmes tiesas arhīvā nododama pieteikuma kopija, bet pieteikuma un tam pievienoto dokumentu oriģināli nosūtāmi Pieteikuma iesniedzējam.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 160/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina